

Sygn. akt I CSK 396/14

POSTANOWIENIE

Dnia 16 kwietnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Górski (przewodniczący)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Iwona Koper (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Stowarzyszenia "E. I." w K.
przeciwko P. H.

o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 16 kwietnia 2015 r.,
skargi kasacyjnej strony powodowej
od postanowienia Sądu Apelacyjnego
z dnia 26 marca 2013 r.,

oddala skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w W. postanowieniem z dnia 9 października 2012 r. odrzucił na podstawie art. 199 § 1 pkt 3 k.p.c. pozew Stowarzyszenia E. I. w sprawie przeciwko P. H. o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone, z powodu braku zdolności sądowej powoda.

Stanowisko to podzielił Sąd Apelacyjny oddalając postanowieniem dnia 26 marca 2013 r. zażalenie powoda na postanowienie Sądu Okręgowego.

Wskazał, że powód jest stowarzyszeniem zwykłym, które zgodnie z art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (jedn. tekst Dz. U. z 2001 r., Nr 79, poz. 855 ze zm., - dalej pr. stow.) nie posiada osobowości prawnej. Ustawa ta, ani żadna inna ustawa nie przyznała mu zdolności sądowej nie może więc występować w procesie jako strona. Nie podzielił poglądu skarżącego, że zdolność tę przyznaje stowarzyszeniu zwykłemu art. 479³⁸ § 1 k.p.c. stanowiący *lex specialis* w stosunku do art. 64 k.p.c., odmienny jest bowiem przedmiot regulacji tych przepisów. Pierwszy reguluje kwestię zdolności sądowej drugi natomiast dotyczy legitymacji procesowej. Na gruncie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (jedn. tekst Dz. U. z 2014 r., poz. 1118) powód jest organizacją pozarządową w rozumieniu art. 3 ust. 2 pkt 2 tej ustawy, o której jest mowa w art. 479³⁸ § 1 k.p.c., jednak nie posiada zdolności prawnej nie jest więc zgodnie z art. 33¹ § 1 k.c. ułomną osobą prawną.

W skardze kasacyjnej od postanowienia Sądu Apelacyjnego powód zarzucił naruszenie przepisów postępowania przez niewłaściwe zastosowanie art. 479³⁸ § 1 k.p.c. w zw. z art. 64 § 1¹ i art. 199 § 1 pkt 3 k.p.c., wobec uznania w następstwie pominięcia art. 479³⁸ k.p.c., że powodowi jako stowarzyszeniu zwykłemu nie przysługuje zdolność sądowa w sprawach w nim określonych. Wnosił o uchylenie postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przepis art. 64 k.p.c. definiuje zdolność sądową jako zdolność do występowania w procesie jako strona. Zdolność sądowa przysługuje podmiotom posiadającym osobowość prawną (art. 64 § 1 k.p.c.). W obecnym stanie prawnym zdolność sądowa odrywa się od osobowości prawnej i w odniesieniu do jednostek organizacyjnych nie mających osobowości prawnej jest uzależniona od przyznania im przez ustawę zdolności prawnej (art. 64 § 1¹ k.p.c.), której jest atrybutem. Przepis art. 64 § 1¹ k.p.c., po uchyleniu art. 64 § 2 k.p.c., wiąże zdolność sądową organizacji pozarządowych (dawniej organizacji społecznych) z przyznaniem im zdolności prawnej. Niezależnie od tego możliwe jest przyznanie określonej jednostce nie mającej zdolności prawnej, z mocy wyraźnego przepisu, szczególnej zdolności sądowej. Organizacje pozarządowe wyposażone w osobowość prawną mają zdolność sądową na podstawie art. 64 § 1 k.p.c. Organizacje pozarządowe nie będące osobami prawnymi mają zdolność sądową na podstawie art. 64 § 1¹ k.p.c., jeżeli ustawa przyznaje im zdolność prawną.

Stowarzyszenia zwykle stanowiące uproszczoną formę stowarzyszenia, z mocy wyraźnego przepisu art. 40 pr. stow., nie mają osobowości prawnej, co wyklucza poddanie ich regulacjom dotyczącym osób prawnych. Brak jest przepisu, który przyznawały by im zdolność prawną, co wyłącza stosowanie do nich art. 33¹ k.c. Przyznanie przez ustawę szczególnej zdolności prawnej następuje przez wskazanie, że określony podmiot może we własnym imieniu nabywać prawa, w tym własność nieruchomości i inne prawa rzeczowe, zaciągać zobowiązania (tak np. art. 8 § 1 i 11 § 1 k.s.h.). Brak jest też przepisu ogólnego przyznającego stowarzyszeniom zwykłym zdolność sądową, stwierdzającego, że mogą one pozywać i być pozywane, a więc zgodnie z art. 64 § 1 k.c. mają zdolność występowania jako strona w procesie. Określenia takiego nie zawiera również przepis art. 479³⁸ § 1 k.p.c.

Wbrew stanowisku skarżącego przepis ten nie dotyczy zdolności sądowej, i nie jest w tym zakresie przepisem szczególnym lecz określa krąg podmiotów czynnie legitymowanych w określonych w nim sprawach. W zakresie regulacji objętej art. 479³⁸ § 1 zd. 2 k.p.c. są to podmioty, których legitymacja nie wynika z posiadania prawa podmiotowego, objętego ochroną. Legitymację do wytoczenia powództwa w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

mają organizacje pozarządowe, do których zadań statutowych należy ochrona interesów konsumentów wyposażone w osobowość prawną, a więc organizacje wpisane do KRS jako stowarzyszenia. Stowarzyszenie zwykle nie posiada legitymacji czynnej w tym postępowaniu.

Z tych przyczyn wniesiona bez uzasadnionej podstawy skarga kasacyjna podlegała oddaleniu, o czym orzeczono na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.